

HU

HU

Hiba! Ismeretlen dokumentum-tulajdonságnév.

HU

Brüsszel, 2007.01.03.

COM(2006)

BIZALMAS

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

EURÓPAI ENERGIAPOLITIKA

TARTALOMJEGYZÉK

1. Célkitűzések..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 1.1. Fenntarthatóság..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 1.2. Az ellátás biztonsága **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 1.3. Versenyképesség..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
2. Az európai energiapolitika főbb elemei..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
3. Konkrét lépések a Közös Európai Energia Politika felé..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 3.1. A belső energiapiac..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 3.2. A tagállamok közötti szolidaritás; az olaj-, gáz- és villamosenergia-ellátás biztonsága..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 3.3. Hosszú távú kötelezettségvállalás az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére; az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszere..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 3.4. Az energiahatékonysági intézkedések merész programja közösségi, nemzeti, helyi és nemzetközi szinten..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 3.5. Hosszabb távú célkitűzés a megújuló energiaforrások terén..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 3.6. Európai stratégiai energiatechnológiai terv **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 3.7. Alacsony CO₂-kibocsátású energiatermelés fosszilis tüzelőanyagokból..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 3.8. Az atomenergia jövője **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 3.9. Az európai érdekeket tevőlegesen támogató nemzetközi energiapolitika..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 3.10. Nyomon követés és rendszeres jelentéstétel..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
4. A munka előmozdítása **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

EURÓPAI ENERGIAPOLITIKA

„Ezért a miniszterek a következő célkitűzésekben egyeztek meg: ... nagyobb mennyiségű energiát olcsóbban az európai gazdaságok rendelkezésére bocsátani...”

Messinai nyilatkozat, 1955

1. CÉLKITŰZÉSEK

Energia nélkül Európa nem működőképes. Az olcsó energiaellátás ideje azonban Európa számára lejárt. Az EU tagállamainak szembe kell nézniük az éghajlatváltozás, a behozataltól való növekvő függőség és az egyre magasabb energiaárak kihívásaival. Európának közösen kell fellépnie az energiaellátás fenntarthatóságáért, biztonságáért és versenyképességéért. Ha nem cselekszünk, más területeken is akadályokba ütközhet célkitűzéseink megvalósítása, gondoljunk például a növekedéssel és a munkahelyteremtéssel kapcsolatos lisszaboni stratégiára vagy a millenniumi fejlesztési célokra. Az új európai energiapolitikának merésznek, hatékonynak és hosszú távúnak kell lennie – és minden európai polgár javát kell szolgálnia.

1.1. Fenntarthatóság

Az energia tehető felelőssé a széndioxid-kibocsátás 93%-áért¹, de az éghajlatváltozás hátterében is ez az ágazat áll. A becslések szerint, ha nem történnek komoly erőfeszítések a kibocsátás csökkentésére, több mint 50% esély van arra, hogy globális szinten több mint 5 Celsius fokkal nőjön a hőmérséklet ebben az évszázadban². Az EU elkötelezett amellett, hogy kezelje ezt a gondot: el kívánja érni, hogy az Európában és világszerte kibocsátott üvegházhatást okozó gázok mennyisége csökkenjen. A jelenleg érvényes energiaügyi és közlekedési stratégiák folytatása ezzel szemben azt eredményezné, hogy 2030-ra az EU széndioxid-kibocsátása mintegy 5%-kal, a globális kibocsátás pedig 55%-kal növekedne. Az EU jelenlegi energiapolitikája tarthatatlan.

1.2. Az ellátás biztonsága

¹ Forrás: Európai Környezetvédelmi Hivatal (EEA). A többi adat az Európai Bizottságtól származik, hacsak nincs megjelölve más forrás.

² Stern Jelentés: A klímaváltozás gazdaságtana (The Economics of Climate Change), 2006 okt., EK Pénzügyminisztériuma

A közelmúlt fejleményei megmutatták, milyen kockázattal jár az olajtól és gáztól való túlzott függőség. Az olajárak igen változékonyak voltak, és a gázárak sem maradtak el tőlük. Jó okunk van feltételezni, hogy ez a minta folytatódik. A Nemzetközi Energiaügynökség (IEA) várakozásai szerint 2030-ra az olaj iránti kereslet 41%-kal fog nőni. Kérdéses, miként tarthat lépést ezzel az igénnyel a kínálat. Az IEA „World Energy Outlook 2006” (A világ energiaügyi kilátásai 2006-ban) című kiadványában megállapítja: „Rendkívül bizonytalan, meddig képesek, illetve hajlandók a világ nagy olaj- és gáztermelői beruházásaikat növelni annak érdekében, hogy kielégítsék a fokozódó globális igényt.” Az energiaellátási hiány veszélye napról napra nő.³

Változatlan irányzatok és szakpolitikák mellett 2030-ra az EU energiabehozatali függősége a teljes energiafogyasztáson belül a mai 50%-ról 65%-ra fog emelkedni. Az importált földgáztól való függés mértéke 2030-ig várhatóan 57%-ról 84%-ra nő, az olajtól való függés mértéke pedig 82%-ról 93%-ra. A mennyiséget tekintve ez 40%-os növekedést jelent a jelenlegi importhoz képest. Nem világos, honnan és hogyan fog beérkezni mindez. Következésképpen nő az EU külső energiaforrások általi sebezhetősége. További gond, hogy több tagállam nagyrészt vagy kizárólag egyetlen földgázszállítótól függ, és mindeddig nem kerültek kidolgozásra azok a mechanizmusok, amelyek egy esetleges energiaválság idején biztosítanák a tagállamok közötti szolidaritást.

Ugyanakkor az EU villamos energia iránti igénye – változatlan körülményeket feltételezve – körülbelül 1,5%-kal fog nőni évente. A meglévő infrastruktúra és a villamos erőművek azonban hasznos élettartamuk vége felé járnak. Az előregedő kapacitás lecserélése és a növekvő kereslet kezelése céljából az elkövetkezendő 25 évben egyedül a villamosenergia-termelés terén mintegy 900 milliárd euró értékű beruházást kell végezni.

Ez azt jelenti, hogy a kereslet növekedését korlátozó sikeres energiahatékonysági politika esetén is igen jelentős beruházásokra lesz szükség, nem utolsósorban a megújuló forrásból származó villamos energia komolyabb megnöveléséhez szükséges támogató infrastruktúra terén. A szükséges hosszú távú beruházások lehetővé tételéhez nélkülözhetetlen a kiszámítható és hatékony belső gáz- és villamosenergia-piacok megléte.

1.3. Versenyképesség

³ IEA World Energy Outlook 2006 (A világ energiaügyi kilátásai 2006-ban)

Minden európai fogyasztó, akár háztartási, akár kereskedelmi vagy ipari felhasználóról van szó, függ a biztonságos és megbízható, versenyképes árakat kínáló energiaellátástól. Ez elengedhetetlen a munkahelyteremtéshez és a növekedéshez. Megfelelő szakpolitikai és jogszabályi keretek kialakításával az Európai Energiapolitika valóban növelheti a versenyképességet.

- Az EU növekvő energiabehozatali függősége nem csak az EU ellátásának biztonságát veszélyezteti, de a versenyképességét is: fokozódó mértékben ki van téve a nemzetközi energiapiaci áringadozások hatásának. A lehetséges hatások jelentősek: ha például az olaj hordónkénti ára – mai értékben számolva – 2030-ban 100 dollár lenne, a 27 tagú EU teljes energiainportjának számlája kb. 170 milliárd euróval növekedne, ami egy európai lakosra levetítve évi 350 eurós emelkedést jelent⁴. Ennek a vagyontranszfernek csak nagyon kis hányada teremtené újabb európai munkahelyeket.
- Megfelelő szakpolitikai és jogszabályi keretek kialakításával a belső energiapiac méltányos és versenyképes energiaárakat, energiamegtakarítást és több befektetést, valamint a tiszta és fenntartható energia-technológiákba és a megújuló energiába való nagyobb beruházásokat eredményezne. A tapasztalat azt mutatja, hogy a versenyképesebb piacok jó eséllyel viszonylag alacsonyabb energiaárakat eredményeznek. Egyelőre azonban nincs még meg ehhez az összes szükséges feltétel. Éppen ezért az EU lakossága és gazdasága nem élvezheti az energiapiaci liberalizáció minden jótékony hatását.
- A nagyobb arányú befektetések – különösen az energiahatékonyság és a megújuló energiára való áttérés terén – sok tartós, minőségi munkahelyet teremtenének, és fellendítenék az EU tudásalapú gazdaságát. Az Európai Unió máris élen jár a világban a megújuló technológiák alkalmazása terén. Ez az ágazat ma 10 milliárd eurós forgalmat bonyolít és 200 000 főt foglalkoztat⁵. Az EU megfelelő potenciállal rendelkezik ahhoz, hogy vezető szerepet töltsön be az alacsony széndioxid-kibocsátással járó energiatermelési technológiák rohamosan növekvő világpiacán. Az EU-s cégek részesedése a szélenergia világpiacán például 60%-os. Európa eltökéltsége, mellyel továbbra is az éghajlatváltozás elleni világméretű küzdelem élén áll, lehetőséget ad arra, hogy meghatározza a globális kutatás tematikáját.

⁴ 1 euróra eső 1,25 dolláros átváltási árfolyam és 60 dolláros olajár mellett (mai értékben) 2030-ban

⁵ Európai Megújuló Energia Tanács (EREC): „Renewable Energy Targets for Europe: 20% for 2020” (Európa megújuló energiával kapcsolatos célkitűzése: 20% 2020-ra).

2. AZ EURÓPAI ENERGIAPOLITIKA FŐBB ELEMEI

A közös energiapolitika kiindulópontja mindenképpen az éghajlatváltozás leküzdése, a munkahelyteremtés és a gazdasági növekedés ösztönzése, valamint a EU kiszolgáltatottságának csökkentése a behozott szénhidrogének tekintetében. Ez azt jelenti, hogy az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó energiaforrásokra való áttérés felgyorsítását és az évek során az alacsony károsanyag-kibocsátású, helyben megtermelt és felhasznált energia mennyiségének drámai növelését zászlajára tűző **új ipari forradalom** révén Európa egy nagy energiahatékonyságú és kis szén-dioxid-kibocsátással működő energiaágazaton alapuló gazdasággá alakulna át. A kihívás abban rejlik, hogy mindezt úgy kell véghezvinni, hogy Európa számára a versenyképességből fakadó potenciális haszon a legmagasabb legyen, a potenciális költségek viszont alacsonyak maradjanak.

A Bizottság zöld könyvéről folytatott konzultáció időszakában megfogalmazott számos vélemény figyelembevételével a Bizottság az alábbi stratégiai energetikai célkitűzést illetve – a gyakorlati megvalósítás első lépéseként – intézkedési Akciótervet javasolja Európa számára, az Európai Tanács kérésének megfelelően. A Bizottság felkéri az Európai Tanácsot és az Európai Parlamentet az európai energiapolitika konszenzuson alapuló hosszú távú felfogását megtestesítő Akcióterv elfogadására.

[A Bizottság *Limiting Climate Change to 2° - Policy Options for the EU and the world for 2020 and beyond*⁶ („A globális éghajlatváltozás 2 Celsius-fokra való csökkentése. Stratégiai alternatívák az EU és a világ számára 2020-ra és azon túl”) c. közleménye azt a konkrét célt javasolja, hogy a fejlett országok **2020-ra 30%-kal csökkentsék az üvegházhatást okozó gázok (GHG) kibocsátását** (a megfelelő 1990-es szintekhez képest).

2050-re az üvegházhatást okozó gázok globális kibocsátást – ugyancsak 1990-hez képest – 50%-kal kell csökkenteni, ami azt jelenti, hogy 2050-ig az iparosodott országok kibocsátása 60–80%-kal csökkenne. Számos fejlődő országnak is jelentősen csökkentenie kell a kibocsátását.

Az EU vezető szerepéhez illően már most, amikor még folynak a nemzetközi tárgyalások, vezessen be olyan intézkedéseket, amelyekkel 2020-ra legalább []%-kal csökkenti az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását az 1990-es szinthez képest.

⁶ A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek, COM(2007) 2.

Mivel az energiahasznosításból származó szén-dioxid teszi ki az EU-ban kibocsátott üvegházhatást okozó gázok mennyiségének igen jelentős részét, az energiafelhasználásnak óriási szerepe lehet e központi célkitűzés megvalósításában. A közleményben vázolt energetikai intézkedések hatására olyan mértékben csökkenne az üvegházhatást okozó gázok kibocsátása az EU-ban, amivel egészen közel jutnánk a kitűzött célokhoz. Egyszersmind csökkenne az EU kiszolgáltatottsága az olaj- és gázárak növekedésével és ingadozásával szemben, kialakulna egy versenyképesebb európai uniós energiapiac, ami ösztönözné az innovatív technológiákat és a munkahelyteremtést. Mindez egy olyan, egymás hatását kölcsönösen erősítő intézkedésekből álló csomagot alkotna, amely fenntartható, biztonságos és versenyképes európai uniós energiapolitikát eredményezne.]

Ez a következő Akciótervvel érhető el:

- Az EU azon lesz, hogy a világ leghatékonyabb energiafelhasználó térségévé váljon, és megfeleljen annak a célnak, hogy 2020-ra 20%-kal javítsa az energiahatékonyágát.
- Az EU megőrzi vezető helyét a világban a megújuló energiaforrások felhasználása terén, azáltal, hogy biztosítja, hogy 2020-re teljes energia-választékának []%-a megújuló energiaforrásokból táplálkozzon, és a biotüzelőanyagok felhasználása 2020-ra legalább [] % legyen.
- Az EU biztosítja, hogy minden európai polgár és vállalkozás szabadon választhasson az energiaszolgáltatók között, úgy, hogy világosabban elválasztja az energiatermelést az energiaelosztástól, és a szabályozás szintjén erőteljesebb független ellenőrzést alkalmaz, amely Európa egészének az érdekét tartja szem előtt.
- Az EU növelni fogja erőfeszítéseit a 10%-os minimális összekapcsolási szinteket előíró célkitűzése megvalósítása érdekében, többek között a szűk keresztmetszetek azonosítása, illetve a kezelésükkel foglalkozó koordinátorok kinevezése által.
- Az EU azáltal, hogy az elektromos energia és a földgáz liberalizációját kézzel fogható valósággá teszi az állampolgárai és vállalkozási számára, egyszersmind foglalkozik a hiányzó összekapcsolások kérdésével is, és ösztönzi a beruházást és az innovációt.
- Az EU megduplázza erőfeszítéseit arra, hogy világméretű akció bontakozzon ki az éghajlatváltozás legyőzésére: egyedül nem lesz képes boldogulni ezzel a problémával.
- Az EU a következő hét év során legalább 50%-kal növeli energiakutatási kiadásait, hogy felgyorsítsa az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó technológiák versenyképességét

válását. A Bizottság megvizsgálja továbbá, hogyan lehet elérni, hogy 2015-ig az EU kereskedelmi villamosenergia-iparán belül demonstrációs cézzal felépüljön és üzembe álljon 12 nagyméretű, fosszilis tüzelőanyagokkal működő, fenntartható technológiát alkalmazó létesítmény.

- Az EU hatékony szolidaritási mechanizmusokat fog kialakítani az esetleges energiaellátási válságok kezelésére, és tevékenyen részt vesz egy olyan közös külpolitika kidolgozásában, amelynek eredményeként egyre inkább „egységes véleményt” lehet majd közvetíteni a harmadik országok felé. Azon lesz, hogy valódi, mindkét fél számára előnyös, átláthatóságon, kiszámíthatóságon és viszonyosságon alapuló energiaügyi partneri kapcsolatokat alakítson ki a beszállítókkal. Az EU a jövőben még változatosabbá fogja tenni külső energiabeszállítói bázisát.
- Az EU változtat fejlesztési segélyezési erőfeszítései fókuszán, és a korábbinál nagyobb prioritást fog adni a decentralizált megújuló energiaforrások alkalmazásának, hogy konkrét javulást érjen el a világ legszegényebb lakói közül soknak az életében. Ezen belül azon lesz, hogy tiszta energiát vigyen azokba az afrikai falvakba, ahol ma alig van vagy egyáltalán nincs villamos áram.

Egészében véve a fenti stratégiai cél és Akcióterv a magja annak az új **Közös Európai Energiapolitikának**, amely határozottan egy fenntarthatóbb, biztonságosabb és versenyképesebb alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó energetikai ágazatra épülő gazdasággá teszi majd az EU-t.

Vagyis a Közösség visszatér a gyökereihez. Az 1952-es az Európai Szén- és Acélközösséget Létrehozó Szerződés és az 1957-es Euratom Szerződés éppen azt jelezte, hogy az alapító tagállamok tisztában voltak azzal, hogy közös energiaügyi felfogásra van szükség. Időközben jelentősen megváltoztak az energiapiacok és a geopolitikai körülmények is. De a közös EU-s fellépésre nagyobb szükség van, mint valaha. Ehhez minél fantáziadúsabb partneri viszonyra van szükség az EU, annak tagállamai, befektetői, vállalkozásai és polgárai között.

Az e Felülvizsgálat harmadik részében javasolt intézkedésekből részletesen kiderül, hogyan valósul meg az Akcióterv a gyakorlatban.

3. KONKRÉT LÉPÉSEK EGY KÖZÖS EURÓPAI ENERGIAPOLITIKA FELÉ

Az EU-nak következetes és összpontosított közös energiapolitikára van szüksége. Léteznek ugyan konkrét szakpolitikai intézkedések a megújuló forrásokból származó villamos energia, a biotüzelőanyagok, az energiahatékonyság és a belső energiapiac terén, de hiányzik belőlük az a koherencia, amely fenntarthatóságot, biztonságos ellátást és versenyképességet eredményezhetne. A stratégiai elemeket egységbe kell fogni, külön-külön nem adnak megoldást a problémákra.

Az energiaügy terén hosszú távú koncepcióra van szükség. A 2020-ig illetve a 2050-ig terjedő időszakok teendőit megszabó célokhoz egy olyan agilis energiapolitikát kell társítani, amely képes reagálni az új technológiák által felkínált lehetőségekre. Csak akkor lehet elérni a célokat, ha a partnerek világszerte komolyan veszik az éghajlatváltozás kérdését. Európa azonban addig is kialakíthatja a maga merész szakpolitikáit, amelyek végső soron egy hiteles hosszú távú energiaügyi stratégiává állnak össze, és világos iránymutatással szolgálnak a politikusoknak és biztonságérzetet adnak a befektetőknek.

Első lépésként a tagállamoknak el kell fogadniuk egy stratégiai jövőképet és egy, a következő három évre szóló cselekvési tervet, azzal a kifejezett céllal, hogy 2020-ra []%-kal csökkenjen, az EU-ban az üvegházhatást okozó gázok kibocsátása. A megvalósítás folyamatát gondosan nyomon kell követni, időközi jelentéseket kell készíteni, törekedni kell a bevált gyakorlati megoldások cseréjére és a folyamatos átláthatóságra – minderről a Bizottság rendszeresen előterjesztendő aktualizált energiapolitikai stratégiai felülvizsgálata fog gondoskodni.

Az alábbiakban vázolt intézkedések nem csupán arra szolgálnak, hogy az EU-t olyan pályára állítsák, amelyen tudásalapú, alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó energetikai ágazatra épülő gazdasággá válhat belőle, de egyúttal javítják az ellátás biztonságát és egyre jelentősebb mértékben növelik a versenyképességet is.

3.1. A Belső Energiapiac

A valódi Belső Energiapiac kialakítása alapvető fontosságú az energiaügy terén Európa előtt álló mindhárom célkitűzés megvalósításához:

- Versenyképesség: a versenypiac csökkenti a lakosság és a vállalkozások költségeit, növeli az energiahatékonyságot és a beruházási kedvet;

- Fenntarthatóság: a versenypiac alapvető fontosságú a kibocsátás-kereskedelmi rendszer megfelelő működéséhez. Továbbá a cégeket érdekeltté kell tenni az összeköttetések megújuló energiaforrásokkal, kapcsolt hő- és villamosenergia-termeléssel, illetve mikro-energiatermeléssel kapcsolatos fejlesztésben, az innováció elősegítésében, valamint annak ösztönzésében, hogy a kisvállalkozások és a háztartások áttérjenek a nem hagyományos energiaellátási formákra.

- Az ellátás biztonsága: a jól működő és versengő Belső Energiapiac jelentős előnyökkel járhat az ellátás biztonsága szempontjából. A villamosenergia- és a gázüzletág versengő részeinek és a hálózatoknak a szétválasztása ténylegesen arra ösztönzi a vállalkozásokat, hogy új infrastruktúrába, összekötő létesítményekbe és új termelő létesítményekbe ruházzanak be, miáltal elkerülhetők a szolgáltatás zavarai és a szükségtelen áremelések. A valódi egységes piac növeli a választási lehetőségeket.

Az Európai Közösség már elfogadott egy sor intézkedést ⁷ a Belső Energiapiac megteremtésére, éspedig a következő konkrét célokkal:

- 2007. július 1. után minden EU-s fogyasztónak legyen tényleges választása az egymással tisztességes versenyben álló áram- és gázszolgáltatók között;
- Bármely EU-s vállalatnak jogában álljon elektromos áramot illetve földgázt értékesíteni bármely tagállamban, mindennemű diszkrimináció illetve hátrány nélkül,
- Az új összekötő létesítmények tegyék lehetővé a Belső Energiapiac megfelelő működését, megfelelő jelzésekkel a beruházóknak;
- Történjen meg a hatékony határon átnyúló kereskedéshez szükséges különféle kereskedelmi útvonalak és műszaki szabványok összehangolása;
- A határon túli verseny és az új szereplők beruházásai jelentsék azt, hogy a korábbi hivatalban levő áram- és gázszolgáltató vállalatoknak ne legyen többé domináns helyzete „saját” országos piacukon;
- Ki kell alakítani a tagállamok közötti szolidaritás rendszerét, hogy javuljon az ellátás biztonsága.

A Belső Energiapiacról szóló közlemény és a versennyel kapcsolatos ágazati vizsgálatról szóló zárójelentés szerint a jelenlegi szabályok és intézkedések még nem érték el ezeket a

⁷ Közöttük a második piacnyitási irányelvekkel, a határokon átnyúló kereskedelem gyakorlati megvalósításához szükséges műszaki szabványok harmonizációját célzó rendeletekkel, és az ellátás biztonságáról szóló irányelvekkel.

célkitűzéseket. Bizonyos jelekből arra lehet következtetni, hogy az eredmények elmaradása miatt a tagállamok általános korlátokat akarnak szabni a villamosenergia- és a gázáraknak. Ez nemcsak gátolhatja a Belső Energiapiac működését és elfedheti az új kapacitások iránti igényre utaló ár-jeleket, ami a beruházások elmaradásához és jövőbeli ellátási zavarokhoz vezet. És mindez megnehezítheti az új szereplők, köztük a tiszta energiát kínáló vállalkozások belépését a piacra. Ez nem maradhat így.

A Zöld Könyv konzultációs időszaka alatt benyújtott számos észrevétel fényében a Bizottság úgy véli, hogy egy következetes intézkedés-halmaz megvalósítására van szükség, amelynek eredményeként három éven belül létrejön az Európai Gáz- és Villamosenergia Távfűtési-hálózat (European Gas and Electricity Grid) és egy valóban versengő, európai méretű energiapiac.

Ennek megvalósítása érdekében a Bizottság a következő követelményeket állapította meg:

3.1.1. Szétválasztás

A Belső Piacról szóló jelentés és az ágazati vizsgálat szerint diszkriminációra és visszaélésre ad lehetőséget, ha a vállalkozások az energiahálózatokat, valamint a termelést vagy az értékesítést is ellenőrzik, ekképpen védik a nemzeti piacot és akadályozzák a versenyt. Ilyen helyzetben a vertikálisan integrált vállalkozások hajlamosak visszafogni a hálózatfejlesztési beruházásokat, mivel minél inkább növelik a hálózati kapacitást, annál nagyobb lesz a „hazai piacon” a verseny, és annál alacsonyabb a piaci ár.

A Bizottság két megoldási lehetőséget lát: az egyik egy teljesen független rendszerüzemeltető (a vertikálisan integrált vállalkozás a hálózati vagyontulajdonosa marad és ennek révén a szabályozásnak megfelelő hozamhoz jut, de nem felelős az üzemeltetésért, karbantartásért vagy fejlesztésért), a másik a tulajdonjogi szétválasztás (a hálózatot üzemeltető vállalkozás teljesen elkülönül a szolgáltató- és termelőcégektől)⁸.

[.....]

⁸ A villamos energia tekintetében a rendszer már működik a Cseh Köztársaságban, Dániában, Finnországban, Magyarországon, Olaszországban, Litvániában, Hollandiában, Szlovákiában, Szlovéniában, Spanyolországban, Svédországban és az Egyesült Királyságban. A gáz esetében pedig Dániában, Hollandiában, Svédországban és az Egyesült Királyságban. A szétválasztott átviteli rendszerüzemeltető a hálózat tulajdonosa is.

Emellett felül kell vizsgálni az elosztási tevékenységek szétválasztására vonatkozó rendelkezéseket, amelyek a 100 000-nél kevesebb ügyféllel rendelkező elosztókat jelenleg mentesítik a szétválasztási követelmények alól.

3.1.2. *Hatékony szabályozás*

Először is az energiaügyi szabályozó hatóságok hatáskörének és függetlenségének mértékét az elérhető legmagasabb szinten, nem pedig a legkisebb közös nevező alapján kell harmonizálni az Európai Unióban. Másodsor, e hatóságok feladatául nemcsak a nemzeti piacok, hanem a Belső Energiapiac fejlődésének előmozdítását is ki kell tűzni.

Emellett harmonizálni kell a határokon átnyúló kereskedelem hatékony működéséhez szükséges műszaki szabványokat is. Ez eddig távolról sem valósult meg. Az Európai Villamosenergia és Gázipari Szabályozók Csoportjának létrehozása, továbbá a villamosenergia- és a gázágazat szabályozása nem váltotta be a reményeket. A vonatkozó műszaki szabványok legtöbbje az egyes tagállamokban eltérő maradt, megnehezítve, gyakran lehetetlenné téve a határokon átnyúló kereskedelmet. Három lehetőséget érdemes megfontolni:

- **„A jelenlegi megközelítés fokozatos tökéletesítése”**: a nemzeti szabályozó hatóságok közötti együttműködés, a villamosenergia- és gázágazat szabályozásában már kilátásba helyezett eljárások működésének javítása, valamint egy olyan mechanizmus bevezetése, amelynek révén a Bizottság is felül tudná vizsgálni a nemzeti szabályozó hatóságok Belső Energiapiacot érintő egyes döntéseit, a távközlési ágazatban már most is alkalmazott módon⁹; .
- **„EREGG+” (Független szabályozó hatóságok európai hálózata), kötelező érvényű határozathozatali jogkörrel**: az ERGEG jogosítványt kaphatna arra, hogy kötelező erejű határozatokat hozzon bizonyos kérdésekben, és európai szintű titkársága lenne, hogy megfelelően elő tudja készíteni a harmonizált műszaki szabványokat.
- **Új, közösségi szintű szerv** létrehozása, melynek felelősségi körébe tartozna szabályok elfogadása, amelyek a határokon átnyúló kereskedelem gyakorlati megvalósítása szempontjából fontos szabályozási és műszaki kérdésekkel kapcsolatosak.

A szétválasztás és a szabályozás között egyértelmű kapcsolat van. A nem tulajdonjogi szétválasztást alkalmazó piacokon részletesebb, bonyolult, normatív szabályozásra van

⁹ Az elektronikus kommunikációról szóló 2002/21/EK keretdirektíva 7. cikke.

szükség. Ebben az esetben a nemzeti szabályozó hatóságoknak nemzeti és EU-szinten egyaránt szélesebb és keményebb fellépést lehetővé tévő hatáskörre van szükségük a visszaélések megelőzése céljából.

[.....]

A hivatalos határozat meghozatalát és végrehajtását megelőzően a szabályozó hatóságoknak önkéntes alapon, szorosan együtt kellene működniük a meglévő hatáskörök hatékonyabb kihasználása érdekében.

3.1.3. Átláthatóság

Az átláthatóság alapvetően fontos a piac megfelelő működéséhez. Az átviteli rendszerüzemeltetők jelenleg különböző szintű tájékoztatást adnak, így egyes piacok könnyebben hozzáférhetők az új belépők számára mint mások. Egyes szabályozó hatóságok megkövetelik a termelőktől, hogy átláthatóbb módon tájékoztassanak termelési kapacitásairól, ami segítheti az árral való visszaélések megakadályozását. A távközlési ágazathoz hasonlóan minden európai uniós vállalkozás számára kötelező minimumkövetelményeket kell meghatározni.¹⁰

3.1.4. Infrastruktúra

Az elsőbbségi összekapcsolási terv öt prioritást határoz meg:

- A legfontosabb hiányzó infrastruktúrák azonosítása 2013-ig és páneurópai politikai támogatás biztosítása a hiány megszüntetésére.
- Négy európai koordinátor kijelölése a négy legfontosabb elsőbbségi projekt ügyének előmozdítására: Németország, Lengyelország és Litvánia közötti áramösszeköttetés; a tengeri szélerőművek hálózatba kapcsolása Észak-Európában; villamosenergia-összeköttetés Spanyolország és Franciaország között; és a Nabucco földgázvezeték a Kaszpi-tenger térsége és Közép-Európa között;
- A transzeurópai energiahálózatokra vonatkozó iránymutatásokban „európai érdekűként” meghatározott projektek tervezési és engedélyezési eljárásának lefolytatására legfeljebb ötéves időszak megszabása;

¹⁰ Az elektronikus hírközléshez való hozzáféréstől szóló 2002/19/EK európai parlament és tanácsi irányelv

- Annak megvizsgálása, hogy szükséges-e növelni a transzeurópai energiahálózatok finanszírozására fordított összeget, különösen a megújuló forrásokból származó villamos energia hálózatba kapcsolásának elősegítése céljából; valamint
- Az átviteli rendszerüzemeltetők új, az összehangolt hálózattervezésért felelős közösségi mechanizmusának és struktúrájának létrehozása.

3.1.5. Hálózatbiztonság

Kötelező biztonsági minimumelőírásokra van szükség az EU-ban. Az átviteli rendszerüzemeltetők új közösségi mechanizmusát és struktúráját meg kell bízni e közös biztonsági minimumelőírások kidolgozásával. Az előírások az energiaügyi szabályozó hatóságok jóváhagyásával válnak kötelező erejűvé.

3.1.6. A villamosenergia-termelési és gázellátási kapacitás megfelelése

A következő huszonöt évben Európában 900 milliárd eurót kell új energiatermelési beruházásokra fordítani. Nagy hatékonysága miatt a gáz továbbra is az első számú energiahordozó marad, de még itt is 150 milliárd eurónyi beruházásra van szükség gáztüzelésű erőművekbe és további 220 milliárd eurónyira gázinfrastruktúra kiépítésére. A megfelelő szintű új beruházások biztosításához elsődlegesen egy jól működő Belső Energiapiacra van szükség, amely gondoskodik az átláthatóságról, kiszámíthatóságról, egyenlő hozzáférésről és a megfelelő beruházási jelekről. Az esetleges hiányok észleléséhez emellett szükség van a kereslet és a kínálat egyensúlyának nyomon követésére. Ez az újonnan létrehozandó Energiapiaci Megfigyelő Hivatal kulcsfontosságú feladata lesz (lásd alább). A Bizottság figyelemmel fogja kísérni továbbá a villamos áram-termelésben szükséges beruházásokat a Villamosáram-biztonsági Irányelv¹¹ keretében, és megvizsgálja a beruházás keretét, hogy elegendő kapacitást hozzanak létre a tagállamokban.

3.1.7. Az energia mint közszolgáltatás

Az energia létfontosságú, nem csak a nagyvállalatok, hanem minden európai polgár számára is. Az érvényben levő európai uniós jogszabályok már ma is megkövetelik a közszolgáltatási kötelezettségek tiszteletben tartását. Az Európai Uniónak azonban tovább kell lépnie az

¹¹ A villamosenergia-ellátás és –infrastruktúra biztonságának megóvására szolgáló intézkedésekről szóló 2006. január 18-i 2005/89/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, OJL033, 2006.02.04., 22-27. o.

energiaszegénység leküzdésére. A Bizottság a következő négy fő céllal ki fogja dolgozni az energiafogyasztók chartáját:

- a tüzelőanyag-szegénység kezelése;
- a lakosság számára rendelkezésre álló, a szolgáltatók és az energiaellátási lehetőségek közötti választást segítő tájékoztatás minimumszintjének emelése;
- az ellátó-váltással kapcsolatos adminisztrációs terhek csökkentése, valamint
- a fogyasztók védelme a tisztességtelen értékesítési gyakorlatokkal szemben.

3.2. A tagállamok közötti szolidaritás; az olaj-, gáz- és villamosenergia-ellátás biztonsága

A Belső Energiapiac növeli a tagállamok egymástól való függőségét a áram- és a és gázellátás terén egyaránt. Még az energiahatékonysággal és a megújuló energiával kapcsolatos célkitűzésekkel együtt is továbbra is az olaj és a gáz fogja fedezni az EU energiaszükségletének több mint felét, ráadásul mindkét ágazatban nagy arányú lesz az importfüggőség (2030-ban a kőolaj esetében több mint 90%, a földgáz esetében mintegy 80%) A villamosenergia-termelés nagy mértékben földgázra épül majd, és jelentős technológiai áttörés nélkül a közlekedésben továbbra is az olajszármazékok fognak dominálni. Ezért az EU gazdasága számára továbbra is kiemelkedő jelentőségű lesz az ezen tüzelőanyagokhoz való hozzáférés.

Az EU-t eredményes és megállapodott partneri kapcsolat fűzi az Európai Gazdasági Térségen (EGT) belüli és kívüli hagyományos földgázszállítókhoz, nevezetesen Norvégiához, Oroszországhoz és Algériához. Az EU bízik abban, hogy ezek a kapcsolatok a jövőben erősödni fognak az Európai Energiapolitika révén, amely elősegíti a kölcsönös bizalmon, átláthatóságon, kiszámíthatóságon, a szabályozás biztonságán és a kölcsönösségen alapuló hatékony energiaügyi társulásokat.

Mindazonáltal az EU továbbra is az energiaforrások, a beszerzési források, a szállítási útvonalak és módok változatossá tételére törekszik. Hatékony intézkedéseket kell életbe léptetni továbbá annak érdekében, hogy egy esetleges energiaválság idején a tagállamok szolidárisak legyenek egymással. Ez annál is fontosabb, mivel számos tagállam nagy mértékben vagy teljesen egyetlen földgázszállítótól függ.

Az energiaellátás biztonságát többféleképpen is támogatni kell:

- Intézkedéseket kell hozni a túlnyomórészt egyetlen földgázszállítóra utalt tagállamok segítségével, hogy bővíthessék energiaellátási választékukat. A Bizottság nyomon kívánja követni a nemzeti jogba a közelmúltban átültetett, a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről szóló irányelv¹² végrehajtását, és ki fogja értékelni annak hatékonyságát. Projektet kell kidolgozni a gáz újabb térségekből való beszerzésére; új gázkereskedelmi gócpontokat kell kialakítani Közép-Európában és a Baltikumban; jobban ki kell használni a stratégiai tárolásban rejlő lehetőségeket, és elő kell segíteni új cseppfolyósítottföldgáz-terminálok létesítését. Meg kell vizsgálni a meglévő válságkezelő szolidaritási mechanizmusok – az EU energiabiztonsági kapcsolattartói hálózata vagy a gázkoordinációs csoport – hatékonyabbá tételének módját.
- Az EU stratégiai olajtartalék-mechanizmusa, melynek más OECD-tagállamok tartalékaival való hatékony koordinálása az IEA feladata, megfelelően működik, ezért érdemes fenntartani. Javítani kell ugyanakkor azon a módon, ahogy az EU a mechanizmushoz való hozzájárulását menedzseli. A tagállamok jelentéstételi kötelezettségét meg kell erősíteni, részletesebb elemzésre volna szükség a készletek mennyiségét illetően, illetve jobb koordinációra azokban az esetekben, amikor az IEA felszólít a készlet felszabadítására. 2007-ben a Bizottság alaposabban elemzi ezeket a kérdéseket.
- A stratégiai gázkészletek támogathatják a gázellátás biztonságát és az olyan rövid távú ellátás-kimaradásokat, mint amilyenekre a gázvezetékeket érintő balesetek során kerül sor. Ehhez azonban tekintélyes új beruházásokra lenne szükség, amelyek olyan új tároló- és csővezeték-kapacitásokat eredményeznének, amelyeket csak vészhelyzetben alkalmaznának. Kimerítő költség-hatékonysági elemzést kell végezni, mielőtt felkérnék az európai fogyasztókat e költségek fedezésére.
- A villamosenergia-hálózatok összekapcsolása (lásd fent a 3.1.4. pontot) képezi a felfogás negyedik elemét. Ez különösen az villamosenergia-ellátás biztonságával kapcsolatos aggályok enyhítésében fog segíteni.

3.3. Hosszú távú kötelezettségvállalás az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére; az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszere

¹² A földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről szóló, 2004. április 26-i tanácsi irányelv. OJ L 127, 2004.4.29., 92-96. o

„A globális éghajlatváltozás 2 Celsius-fokra való csökkentése. Stratégiai alternatívák az EU és a világ számára 2020-ra és azon túl”¹³ című közleményében a Bizottság kifejti, miért lett és marad továbbra is a kibocsátás-kereskedelem a széndioxid-kibocsátás csökkentésének kulcsfontosságú mechanizmusa. Az a kibocsátás-csökkentés és költség-korlátozás legjobb módja, ha engedjük, hogy a piac határozza meg a széndioxid-kibocsátás csökkentésének mikéntjét. A Közlemény rámutat arra, hogy javításokra van szükség ahhoz, hogy a kibocsátás-kereskedelem kifejthesse a teljes hatását: ez döntő jelentőségű az európai energiatermelés és -felhasználás módjában elért kívánt változások ösztönzésében.

3.4. Az energiahatékonysági intézkedések merész programja közösségi, nemzeti, helyi és nemzetközi szinten

Az európai polgárok számára az Európai Energiapolitika legközvetlenebbül érzékelhető eleme az energiahatékonyság. Az energiahatékonyság javulása képes döntő módon hozzájárulni az ellátás fenntarthatóságának, versenyképességének és biztonságának eléréséhez.

2006. október 19-én a Bizottság elfogadta az energiahatékonyságról szóló cselekvési tervet¹⁴, mely azon prioritásokat és azon konkrét intézkedések hosszú sorát tartalmazza, melyek az EU számára lehetővé teszik, hogy elérje fő célját: a teljes primerenergia használatának 20%-kal való csökkentését 2020-ra. Sikeres megvalósulás esetén 2020-ra az EU kb. 13%-kal kevesebb energiát használna, mint ma, ezzel 100 milliárd eurót takarítana meg, és mintegy 780 millió tonna szén-dioxiddal kevesebbet bocsátana ki évente.

A legfontosabb intézkedések a következők:

- A közlekedésben az üzemanyag-hatékony járművek bevezetésének felgyorsítása, a tömegközlekedés hatékonyabb kihasználása, valamint a közlekedés tényleges költségeinek áthárítása a fogyasztókra.¹⁵
- A készülékekkel kapcsolatos szabványok és címkézési követelmények szigorítása.
- A meglévő épületek energetikai jellemzőinek mielőbbi javítása, vezető szerep a nagyon kis energiaigényű épületek normává tételében az új építkezések terén.

¹³ I.m.

¹⁴ Energiahatékonysági cselekvési terv: a lehetőségek kihasználása, 2006.10.19., COM(2006) 545.

¹⁵ Lásd még: Tartsuk mozgásban Európát! – Fenntartható mobilitás kontinensünk számára: Az Európai Bizottság 2001. évi közlekedéspolitikai fehér könyvének félidei felülvizsgálata, 2006. 6. 22, COM(2006) 314.

- Az adópolitikai eszközök koherens alkalmazása a hatékonyabb energiafelhasználás érdekében.
- A villamosenergia- és távhőtermelés, -szállítás és -elosztás hatékonyságának javítása.
- Az energiahatékonyság terén új nemzetközi megállapodás a közös fellépés érdekében.

Új nemzetközi megállapodás az energiahatékonyság terén?

Ennek keretében az OECD és a legfontosabb fejlődő országok (például Kína, India, Brazília) együttműködhetne annak érdekében, hogy korlátozzák a bizonyos minimumkövetelményeket nem teljesítő termékek használatát, és megegyezzenek az energiatakarékosság közös stratégiájában. 2007-ben az EU formális javaslatot tehetne, melyet a G8-ak német elnöksége idején egy, az energiahatékonyságról szóló nagy nemzetközi konferencián meg lehetne vitatni és tovább lehetne fejleszteni. Célul azt lehetne kitűzni, hogy a megállapodás aláírására a pekingi olimpiai játékok ideje alatt kerüljön sor. A potenciális energia megtakarítás és széndioxidkibocsátás-mérséklés igen jelentős: az IEA szerint egyedül az energiahatékonyság javítása révén mintegy 20%-kal lehetne csökkenteni a világ jelenlegi szén-dioxid-kibocsátását.

3.5. Hosszabb távú célkitűzés a megújuló energiaforrások terén

1997-ben az EU dolgozni kezdett azon, hogy 2010-re a megújuló energiaforrások a teljes energiafelhasználás 12%-át adják, ami az 1997-es hányad kétszerese. Azóta a megújuló forrásból származó energia termelése 55%-kal növekedett. Az EU azonban képtelen lesz teljesíteni célkitűzését. A megújuló forrásból származó energia részaránya 2010-ben aligha fogja túllépni a 10%-ot. A megújuló energiaforrások hasznosításával kapcsolatban kitűzött céltól való elmaradás fő oka – a megújuló forrásból származó energiának a tradicionális energiaforrásokhoz képest jelenleg magasabb költsége mellett – a koherens és hatékony szakpolitikai keret és a stabil, hosszú távú európai vízió hiánya. Ennek folyományaként csak kevés tagállam tett komoly előrelépést a megújuló energiaforrások hasznosítása terén, így nem lett meg az a kritikus tömeg, amely szükséges lett volna ahhoz, hogy a megújuló energiaforrások a marginális helyzetből kilépve az energiagazdálkodás fő sodrába kerüljenek.

Az EU-nak mihamarabb váltania kell ahhoz, hogy kialakíthassa a megújuló energiával kapcsolatos hiteles, hosszú távú európai jövőképet, amely nélkülözhetetlen mind a jelenlegi célok megvalósítása, mind a további beruházások, az innováció és a munkahelyteremtés

öszöntzése szempontjából. A megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos szakpolitika feladata megtalálni a megfelelő egyensúlyt egyfelől a nagy megújuló energiatermelési kapacitások mielőbbi létesítésének igénye, másfelől annak kivárása között, hogy a kutatás eredményeképpen a jövőben csökkenjenek a költségek. A helyes egyensúly megtalálása érdekében figyelembe kell venni az alábbiakat:

- Napjainkban a megújuló energiaforrások használata általában véve drágább, mint a szénhidrogéneké, de a különbség fokozatosan csökken – különösen, ha számolunk az éghajlatváltozás költségeivel.
- A méretgazdaságosság csökkentheti a megújuló energiaforrások költségeit, ehhez azonban óriási befektetésre van szükség a jelenben.
- A megújuló energiaforrások minden egyes, az EU-ban előállított egysége olyan energiát helyettesít, amelyet amúgy importálni kellene, javítva az EU energiaellátásának biztonságát és új európai munkahelyeket teremtve.
- A legtöbb megújuló energiaforrás igénybevétele során egyáltalán nem vagy csak csekély mértékben szabadulnak fel üvegházhatást okozó gázok.

A nyilvános konzultáció és a hatásvizsgálat révén nyert információk fényében a Bizottság javasolja a kötelezettségvállalást arra, hogy 2020-ig a **megújuló energiaforrások részarányát** a jelenlegi kevesebb mint 7%-ról []%-ra **növeljék az EU teljes energiafelhasználásában** . A 2020 utáni időszakra vonatkozó célkitűzéseket a technológiai haladás fényében érdemes megvizsgálni.

Hogyan valósítható meg ez a célkitűzés?

A []-os cél elérése erőteljes növekedést kíván a megújuló energiaforrások mindhárom ágazatában: a villamosenergia-termelésben, a bioüzemanyag-előállításban és a fűtési és hűtési technológiák terén. Mindhárom ágazatban megtapasztalhatták már az egyes tagállamok, hogy megfelelő politikai keretek biztosításával elérhetőek ezek a célkitűzések.

A megújuló energiaforrások képesek lehetnek az EU villamosenergia-termelésének mintegy harmadát fedezni 2020-ig. A szélenergia ma Dánia villamosenergia-igényének megközelítőleg 20%-át fedezi, Spanyolországénak 8%-át, Németországénak 6%-át. Az egyéb új technológiák – fényelektromosság, napenergia, árapály-technológia – jelenleg még magas költségei a jövőben várhatóan csökkenni fognak.

A fűtés és hűtés területén több technológiának kell hozzájárulnia az előrelépéshez. Svédországban például több mint 185 000 geotermikus hőszivattyú üzemel. Németország és Ausztria éllovasok a napenergiát hasznosító fűtési rendszerek terén. Ha más tagállamokban is hasonló haladást érnének el, a fűtést és hűtést szolgáló megújuló energiaforrások részaránya 50%-kal növekedhetne.

Ami a bioüzemanyagokat illeti, Svédországban a bioetanol-forgalom már a benzinpiac 4%-át teszi ki, Németország pedig világszerte a biodízel előállításában, mely az üzemanyagpiac forgalmának 6%-át képviseli. A bioüzemanyagok 2020-ra az üzemanyagpiac akár 14%-át tehetik ki.

A []%-os cél természetesen igen merész, és a tagállamoktól komoly erőfeszítést kíván. A jogilag kötelező erővel meghatározott célnak azzal kell párosulnia, hogy minden tagállamnak jogában álljon meghatározni, hogy a saját körülményei között mi a megújuló forrásból származó energiák legmegfelelőbb választéka. Az egyes tagállamok nemzeti cselekvési tervükben jelölik ki azt a hosszú távú utat, amelyen haladva céljaikat el kívánják érni, villamos áram, fűtés és hűtés és biotüzelőanyag kategóriákra lebontva, és megfelelő mérföldköveket kijelölve. A Bizottság a megújuló energiaforrásokra vonatkozó 2007-es új jogalkotási csomagban fogja rögzíteni ezzel kapcsolatos koncepcióját. A belső piacot és az infrastruktúrákat érintő, már meghozott intézkedések is hozzájárulnak majd az erőteljes megújuló energiaágazat serkentéséhez.

E koncepció különleges jellemzője az európai biotüzelőanyag-fejlesztés koordinálása és minimális szintjének meghatározása. Bár a biotüzelőanyag napjainkban drágább, mint a megújuló energia más formái, és a közeljövőben drágább is marad, az elkövetkezendő 15 évben ez az egyetlen eszközünk arra, hogy a közlekedési ágazatban jelentősen csökkentjük az olajtól való függést. Ezért a Bizottság kötelező minimális célkitűzésként javasolja, hogy 2020-ra a teljes üzemanyagpiac []%-át a biotüzelőanyagok fedjék le. Ezen kívül a megújuló energiával kapcsolatos 2007-es jogszabálysomag különleges intézkedéseket is tartalmaz mind a biotüzelőanyagok, mind pedig a megújuló energiára épülő fűtési és hűtési technológiák piaci áttörése érdekében. A Bizottság folytatni és növelni kívánja a megújuló energia támogatását egyéb szakpolitikák és kísérő intézkedések révén azzal a céllal, hogy létrehozza a megújuló energiaforrások valódi belső piacát az EU-ban.

Mennyibe fog mindez kerülni?

Ahhoz, hogy a megújuló energiaforrások []% részesedést érjenek el a teljes energiahasznosításban, átlagosan évente mintegy 18 milliárd eurónyi plusz költségre van szükség, ami kb. 6%-a az EU 2020-ra várt teljes energiaköltségének. A számítás feltételezi, hogy az olaj hordónkénti ára 2020-ban 48 dollár lesz. Ha a hordónkénti olajár 78 dollárra emelkedik, az átlagos évi költség 10,6 milliárd euróra csökken. Több mint 20 eurós szénárral kalkulálva a []%-os arány elérése gyakorlatilag nem kerülne semmibe, ugyanakkor keletkezne sok európai munkahely és létrejönne számos, az új technológiai ágazatban tevékenykedő európai vállalkozás.

3.6. Európai stratégiai energiatechnológiai terv

Európának két alapvető célja van az energetikai technológiák területén: az egyik a tiszta energia költségeinek csökkentésére vonatkozik, a másik pedig abban áll, hogy az európai uniós ipar vezető helyre tegyen szert az alacsony kibocsátású energetikai technológiák gyorsan bővülő iparágában. E célok elérése érdekében a Bizottság európai stratégiai energiatechnológiai tervet fog előterjeszteni. Ennek a tervnek olyan hosszú távú jövőképből kell kiindulnia, amely megfelel az alacsony szén-dioxid-kibocsátású energiarendszer felé való versenyképes elmozdulásban rejlő hosszú távú kihívásnak:

- 2020-ig olyan műszaki színvonalat kell elérni, hogy az olcsóbb megújuló energiaforrások (ezen belül a tengeri szélérőműtelepeken és a második generációs

biotüzelőanyagokból termelt energia) részarányának ugrásszerű megnövekedése révén teljesüljön a megújuló energiaforrások []%-os részarányára vonatkozó cél;

- 2030-ra a villamos és a hőenergiát egyre inkább alacsony szén-dioxid-kibocsátást garantáló energiaforrásokból kell előállítani, és általánossá kell válniuk a csaknem kibocsátásmentes, CO₂-elkülönítési és -tárolási technológiával felszerelt fosszilis tüzelésű erőműveknek. A közlekedésben egyre nagyobb mértékben kell második generációs biotüzelőanyagokat és hidrogén üzemanyagcellákat alkalmazni;
- 2050-re és azt követően be kell fejezni az európai energiarendszer alacsony szén-dioxid-kibocsátásra való átállítását, és a teljes európai energiafelhasználásban egyre nagyobb szerepet kell kapnia a megújuló erőforrásoknak, a fenntartható technológiával szénből, földgázból és hidrogénből előállított energiának, valamint – azokban a tagállamokban, amelyek erre igényt tartanak – a negyedik generációs hasadási energiának és a fúziós energiának.

Ebben a jövőképben az európai gazdaság olyan fenntartható energiarendszerre épül és virágzik; megragadta az éghajlatváltozás és a globalizáció fenyegetéseiben rejlő lehetőségeket, miközben vezető szerepre tett szert világviszonylatban számos tiszta, hatékony és alacsony szennyezőanyag-kibocsátású energetikai technológiában, a jólét motorjává vált, és nagyban hozzájárult a gazdasági növekedéshez és a foglalkoztatás javításához. Ahhoz, hogy ez a jövőkép valóság lehessen, az Európai Uniónak egységesen és sürgősen lépnie kell: ki kell alakítania és végre kell hajtania egy európai stratégiai energiatechnológiai tervet, és erre a célra reális forrásokat kell elkülönítenie. Európa kutatási törekvéseit hitelessé tenné, ha elkötelezné magát amellelt, hogy a következő hét évben legalább 50%-kal növeli az éves energiaügyi kiadásokat. A technológiai tervnek nagyra törőnek kell lennie; gondoskodnia kell a közösségi és a nemzeti szintű finanszírozás jobb összehangjáról, és egyértelmű célokat, pontos menetrendeket és mérföldköveket kell meghatározni. Minden, uniós szinten rendelkezésre álló eszközt latba kell vetnie, így élnie kell a közös technológiai kezdeményezésekben és az Európai Technológiai Intézetben rejlő lehetőségekkel is.

E célirányos törekvés során igazodni kell a következő prioritásokhoz:

- A második generációs bioüzemanyagokat olyan szintre kell fejleszteni, hogy versenyképes alternatívát kínáljanak a szénhidrogénekkal szemben;
- Rövid távon versenyképesé kell tenni a nagy léptékű tengeri szélenergia-termelést, és meg kell alapozni egy versenyképes európai tengeri szuperhálózat kialakítását;

- A napenergia hasznosítása érdekében versenyképessé kell tenni a fényelektromosság révén előállított villamos energiát;
- Ki kell használni azokat a lehetőségeket, amelyek az üzemanyagcellák és a hidrogéntechnológiák decentralizált energiatermelésben és közlekedésben való alkalmazásában rejlenek;
- Fejleszteni kell a fenntartható szén- és földgáz-technológiákat, különösen a szén-dioxid-elkülönítés és -tárolás technológiáit (l. alább);
- Az Európai Uniónak meg kell tartania vezető helyét a negyedik generációs maghasadásos nukleáris reaktorok és – a későbbiekben – a fúziós reaktorok technológiáinak területén, előmozdítva ezáltal az atomenergiából előállított villamos energia versenyképességének, biztonságának és védelmének ügyét, és csökkentve a termelt hulladék mennyiségét.

Ezen ágazati célkitűzések elérését konkrét mérföldkövek kitűzésével és az energetikai kutatásokra fordított összegek növelésével kell segíteni. Az európai stratégiai energiatechnológiai tervet a Bizottság az Európai Tanács 2008. tavaszi ülészakán kívánja előterjeszteni.

3.7. Alacsony CO₂-kibocsátású energiatermelés fosszilis tüzelőanyagokból

Szénből és földgázból származik az Európai Unióban előállított villamos energia 50%-a, és ezeknek az energiaforrásoknak minden bizonnyal a jövőben is nagy szerepük lesz az energiaellátásban. Mindkét anyagból jelentős mennyiségben rendelkezünk hosszú távú tartalékokkal. A szén igénybevétele azonban nagyjából kétszer annyi CO₂-kibocsátással jár, mint a földgázé, ezért a jövőben törekedni kell a szénalapú energiatermelés „tisztaságának” növelésére és a CO₂-kibocsátás mérséklésére. A tiszta széntechnológiák és a CO₂-elkülönítés és -tárolás (CET) fejlesztése nemzetközi szinten is igen fontos: az IEA várakozásai szerint 2030-ban kétszer annyi villamos energiát fognak szénből termelni, mint ma. Ez mintegy 5 milliárd tonna CO₂ kibocsátását jelentené, ami az energiatermelésnek tulajdonítható CO₂-kibocsátásban világszinten várhatóan bekövetkező növekedés 40%-át tenné ki. Az európai stratégiai energiatechnológiai terv mellett másféle, a nemzetközi kutatás serkentésére és a CO₂-elkülönítés és -tárolás ügyének előmozdítására irányuló fellépésre is szükség lesz.

A világszintű vezető szerep kivívása és megtartása érdekében az Európai Uniónak világos jövőképpel kell rendelkeznie a CET-megoldások európai uniós bevezetéséről, kedvező

jogszabályi környezetet kell kialakítani a műszaki fejlesztés számára, többet és hatékonyabban kell kutatásra költenie, és nemzetközi szinten is fel kell lépnie. A CO₂-elkülönítést és tárolást az európai uniós kibocsátás-kereskedelmi rendszerben (EU Emissions Trading Scheme) is el kell ismerni.

A Bizottság 2007-ben hozzáfog:

- egy olyan mechanizmus kialakításához, amely 2015-ös időtávlatban tizenkét olyan nagyszabású létesítmény megépítését és üzemeltetését fogja ösztönözni, amelyek az Európai Unión belüli kereskedelmi célú villamosenergia-termelésben való felhasználás szempontjából a fenntartható fosszilizüzelőanyag-technológiákat lesznek hivatottak demonstrálni;
- annak egyértelmű meghatározásához, hogy a szén- és gáztüzelésű erőművekben mikortól kell gondoskodni a CO₂ elkülönítéséről és tárolásáról. A rendelkezésre álló információk alapján a Bizottság úgy hiszi, hogy elvben 2020-ig valamennyi új építésű széntüzelésű erőművet fel kellene szerelni CET-technológiával, a meglévő erőművekben pedig ezt követően volna célszerű ugyanezt fokozatosan megtenni. Ebben a kérdésben egyelőre korai volna határozott álláspontra helyezkedni, ugyanakkor a Bizottság azt reméli, hogy 2010-re képes lesz egyértelmű ajánlásokat megfogalmazni.

3.8. Az atomenergia jövője

Az atomenergia jelenleg az EU villamosenergia-szükségletének 30%-át, összes energiaszükségletének 14%-át fedezi. Habár fontos kérdéseket vet fel a hulladékkezelés illetve a leszerelés területén, mindenképpen ez az EU-ban előállított legnagyobb alacsony széndioxid-kibocsátással jellemzett energiaforrás. Az atomenergia kevésbé érzékeny a tüzelőanyagárak változásaira, mint a szén- vagy gázalapú villamosenergia-termelés, mivel az urán ára csak töredékét teszi ki az atomenergia-alapú villamosenergia-termelés teljes költségének, ráadásul olyan forrásokra támaszkodik, melyek még évtizedekig elegendőek, és világszerte hozzáférhetőek.

Amint azt az e dokumentum mellékletében található, a különféle energiaforrások előnyeit és hátrányait bemutató táblázat is mutatja, az atomenergia az EU-ban jelenleg alkalmazott, alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó energiaforrások közül az egyik legolcsóbb, és

költségei viszonylag stabilak¹⁶. Az atomreaktorok következő generációjának elterjedésével ezek a költségek várhatóan még tovább csökkennek.

Az egyes tagállamok saját hatáskörben döntenek arról, kívának-e nukleáris technológiával villamos energiát előállítani vagy sem. Abban az esetben azonban, ha az EU-ban az atomenergia alkalmazásának aránya csökken, nagyon fontos, hogy ezzel a csökkenéssel párhuzamosan egyéb kiegészítő, alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó energiaforrások jelenjenek meg a villamosenergia-termelésben. Másként nem teljesíthető az üvegházhatást okozó gázok visszaszorítására és az energiaellátás biztonságára irányuló célkitűzés.

Óhatatlanul adódik az a következtetés, hogy ha jelentősen csökkentik az EU-ban előállított atomenergia-mennyiséget a jelenlegi szinthez képest, még nagyobb kihívást jelent majd annak a központi célnak a megvalósítása, hogy az EU versenyképességi és ellátás-biztonsági céljainak megfelelően csökkentsék az üvegházhatást keltő gázok kibocsátást.

A jelenlegi energiahasznosítási tendenciák ismeretében az IEA arra számít, hogy a világ atomenergia-felhasználásának mértéke a 2005-ben mért 368 GW-ról 2030-ig 416 GW-ra növekszik. Az EU-nak ezért gazdasági érdeke fűződik ahhoz, hogy megtartsa és fejlessze technológiai vezető szerepét ezen a területen.

Az EU szintjén azt a szerepet kell felvállalni, hogy továbbfejlesszék a legfejlettebb atomenergia-felhasználási szabályozási keretet az atomenergia alkalmazása mellett döntő tagállamokban, összhangban az Euratom-Szerződés által megkívánt legmagasabb szintű biztonsági és védelmi elvárásokkal és a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni előírásokkal. Ide tartozik a nukleáris hulladékkezelés és a leszerelés ügye is. Az EU-nak folytatnia kell a szigorú normák nemzetközi szinten való érvényesüléséért tett erőfeszítéseit. Az előrelépés érdekében a Bizottság javasolja egy magas szintű, a nukleáris biztonsággal és védelemmel foglalkozó európai uniós csoport létrehozását, melynek feladata a nukleáris biztonsággal és védelemmel kapcsolatos egységes értelmezés fokozatos kialakítása, valamint – adott esetben – további európai szabályok kidolgozása lenne.

3.9. Az európai érdekeket tevőlegesen támogató nemzetközi energiapolitika

¹⁶ Az IEA 2006 World Energy Outlook szerint „az új atomerőművek 5 dollárcent/kWh alatti áron is képesek lennének villamos energiát termelni [2006. november közepi átváltási árfolyamon 3.9 eurocent], ha az építési és üzemeltetési kockázatokat csökkenteni lehetne”, ami azt jelenti, hogy „a kibocsátott szén-dioxid tonnánkénti 10 dolláros ára mellett az atomenergia versenyképes lenne a széntüzelésű erőművekben termelt energiával”.

Az EU képtelen energiaügyi és az éghajlatváltozással kapcsolatos célkitűzéseit egyedül megvalósítani. Annyi bizonyos, hogy kötelessége tenni valamit a széndioxid-kibocsátás csökkentése érdekében: az Egyesült Államokkal együtt ma mi felelünk az atmoszférában található széndioxid 70%-áért. De az Európai Unió a jövőbeni szén-dioxid-kibocsátásoknak csupán 15%-áért felel. Részesedése a világ energiafogyasztásában 2030-ban – az új célkitűzéseknek köszönhetően – kevesebb mint 10% lesz. A biztonságos energiaellátás és az éghajlatváltozás kihívásaival tehát sem a Közösség, sem tagállamai önmagukban nem képesek megbirkózni. A versenyképes, fenntartható és biztonságos energiaellátás biztosítása érdekében egyaránt együttműködésre van szükség a fejlett és fejlődő országokkal, az energiafogyasztókkal és -termelőkkel. A célok megvalósítása érdekében kívánatos lenne, ha az EU és tagállamai egységesen hallatnák hangjukat, és hatékony partneri kapcsolatok kialakításával markáns külpolitikává formálnák ezeket a célokat. A belső szakpolitikai döntéseknek meg kell legyen a külkapcsolati vonatkozása is, különben nem vezetnek eredményre.

Hasonlóképpen, ha az EU képes egységesen hallatni a hangját, ez segít majd kiegyensúlyozott és kölcsönösen előnyös kapcsolatokat kiépíteni az olyan energiatermelő országokkal, mint Oroszország, Norvégia, Algéria, a Kaszpi- és a Fekete-tenger térségébe tartozó országok és az OPEC, és meggyorsítja az előrehaladást a növekvő energiakereslet korlátozása irányában ható energiahatékonyság és az új alacsony széndioxid-kibocsátással járó technológiák terén. Létfontosságú lesz az együttműködés a Nemzetközi Energiaügynökséggel ezekben a kérdésekben.

A magas energiaáraknak különösen a fejlődő országok látják kárát. Miközben néhány energiatermelő fejlődő ország hasznot húz a magas árakból, a többi azt tapasztalja, hogy az energia-behozatal növekvő költségei meghaladják a fejlesztési támogatások összegét.¹⁷ Különösen sebezhető Afrika és a többi fejlődő térség némelyike. Az EU-nak új módokat kell kialakítania, hogy segítse őket a fenntartható energiaforrások és felhasználás ösztönzésében.

¹⁷ A kőolajat importáló fejlődő országok évi 137 milliárd USA-dolláros költségével szemben a fejlesztési segély összege 84 milliárd dollár, nem beleszámítva az adósságelengedést (2005-ös adat). Lásd: "The Vulnerability of African Countries to Oil Price Shocks: Major factors and Policy Options. The Case of Oil Importing Countries". ESMAP-jelentés 308/05, Világbank, 2005. augusztus.

Az Európai Tanács jóváhagyta a Bizottság és a Tanács által együttesen felvázolt jövőképét¹⁸. Az EU-nak ezeket az elveket mostantól a gyakorlatba is át kell ültetnie.

3.9.1. Egységes véleményt képviselni

Az egységes vélemény képviselése felé tett első lépés a célok és a hatékony koordináláshoz szükséges eszközök egyértelmű kijelölése. A rendszeres energiapolitikai stratégiai felülvizsgálat újra és újra lehetőséget kínál arra, hogy az EU intézményei megvitassák a külső energiaügyi kérdéseket.

Ezt egy sor konkrét intézkedésnek kell kiegészítenie:

- Az EU vállaljon meghatározó szerepet a megkötendő nemzetközi megállapodások kialakításában, beleértve a Energia Charta Egyezmény jövőjét és a Kyoto utáni nemzetközi éghajlatváltozási szabályrendszert, a kibocsátás-kereskedelem kiterjesztését a globális partnerekre és a tiszta és megújuló energia-technológiák fejlesztését és felvonultatását is.
- Folytatni kell az EU energiapiacának és energia-modelljének kiterjesztését az EU határain túlra, például a bővítési folyamat révén, az Energia Közösségi Szerződés és a környékünkön található legfőbb energiatermelő illetve -tranzit országokkal kötött kétoldalú megállapodások révén.
- Támogatni kell a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni küzdelmet és a nukleáris biztonság és védelem ügyét, mindenekelőtt a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel való megerősített együttműködés révén
- Folytatni kell a nemzetközi együttműködést a kutatás területén, például az Egyesült Államokkal és Braziliával a biotüzelőanyagok terén és Kínával a tiszta szén ügyében és a légköri szén csapdázása terén.
- Az energiabiztonsági tudósítók hálózata a gyakorlatban is megmutatja majd, hogyan képes az EU reagálni olyan időszakokban, amikor nagy nyomás nehezedik rá.

¹⁸ Európai Bizottság/főképviselelői dokumentum, Az Európa energiaügyi érdekeit szolgáló külpolitika, 2006. június, S160/06; majd pedig Az energiapolitikát érintő külkapcsolatok – az elvektől a cselekvésig c. közlemény (COM(2006) 590 végleges).

- Javítani kell a nemzetközi projektekbe való beruházások feltételeit, azon kell dolgozni, hogy egy világosan meghatározott és átlátható jogi szabályozási keret jöjjön létre, és európai koordinátorokat kell kijelölni, akik képviselik az EU érdekeit a főbb nemzetközi projektekben.
- Jobb koordináció szükséges a nemzetközi fórumokon és szervezetekben, hogy az EU valóban hallathassa egységes véleményét.

3.9.2. *Eredményes párbeszéd és együttműködés*

Az energiaügyet az EU összes külkapcsolatának szerves részévé kell tenni; ez döntő a geopolitikai biztonság, a gazdasági stabilitás, a társadalmi fejlődés és az éghajlatváltozás leküzdésére szolgáló nemzetközi erőfeszítések szempontjából. Az EU-nak éppen ezért eredményes energiaügyi kapcsolatokat kell kialakítania minden nemzetközi partnerével, a kölcsönös bizalom, az együttműködés és a kölcsönös függőség talaján állva. Ez azt jelenti, hogy földrajzi értelemben ki kell terjeszteni és jellegüket tekintve el kell mélyíteni a kapcsolatokat.

Az EU szomszédaival ápolt energiaügyi kapcsolatai alapvető fontosságúak az európai biztonság és stabilitás szempontjából. Célunk egy, az EU-t körülvevő országokból álló széles hálózat kiépítése, melynek alapját az uniós energiapolitikán nyugvó közös működési szabályok vagy elvek képezik. Az Energia Közösség Szerződése a kezdetben az EU-t és a nyugat-balkáni országokat magában foglaló, kialakulóban levő regionális energiapiac alapja; ez azután fokozatosan kiterjed majd más környező országokra is. Nemrégiben megfigyelői státuszt kapott Moldávia, Norvégia, Törökország és Ukrajna – ez az első lépés az Energia Közösségben való teljes jogú tagság felé.

Ezen kívül az EU-nak folytatnia kell a célzott kezdeményezések kiépítését. A következő területek élveznek prioritást e téren:

- Erősíteni kell a kapcsolatokat Oroszországgal; ennek érdekében tárgyalásokat kell folytatni egy új, kellő garanciákat nyújtó, átfogó keretmegállapodásról, a teljes Partnerségi és Együttműködési Megállapodást követő szabályozás keretében. Ebben a viszonyrendszerben meg kell jelennie Oroszország és az Európai Unió hosszú távú közös érdekeinek, és szerepeltetni kell benne az Energia Charta Egyezményben és a tranzitról szóló jegyzőkönyv tervezetében foglalt alapelveknek;
- Meg kell szilárdítani az energiaügyi kapcsolatot Norvégiával a Közös EK–Norvégia Energiaügyi Együttműködési Csoport segítségével;

- Stratégiai energiaügyi partneri viszonyt kell kialakítani Algériával, amely elismeri az EU harmadik legnagyobb földgázszállítójának fontosságát és megbízhatóságát, valamint szerepét az Euromed energiaügyi együttműködési folyamatban;
- El kell mélyíteni az EU-OPEC párbeszédet közös projektek révén, és tovább kell fejleszteni az energiaügyi kapcsolatokat az Perzsa Öböl-menti Országok Együttműködési Tanácsával.
- Teljes egészében meg kell valósítani és gondosan figyelemmel kell kísérni az Azerbajdzsánnal és Kazahsztánnal aláírt Egyetértési Megállapodásokat, hogy az energiaágazatot érintő jogi és szabályozási kereteik valóban közeledjenek az EU elveihez és szabályaihoz, és megkönnyítsék a Kaszpi-tenger melléki energiaforrások elszállítását az EU-ba;
- 2007-ben tárgyalásokat kell kezdeni egyéb fontos közép-ázsiai energiatermelőkkel is, nevezetesen is Türkmenisztánnal és Üzbegisztánnal, hogy amennyiben a körülmények megengedik, velük is energiaügyi együttműködési Egyetértési Megállapodásokat lehessen kötni;
- Szorosabbra kell fűzni az energiaügyi kapcsolatokat Egyiptommal és más, az energiabeszerezés vagy a tranzit szempontjából releváns észak-afrikai és közel-keleti arab országokkal, valamint lehetőleg Líbiával is.
- Folytatni kell a szorosabb energiaügyi kapcsolat kialakítását az Egyesült Államokkal a stratégiai energiaügyi együttműködés révén, különösen olyan közös érdekeket rejtő területeken, mint a nyílt és versenyalapú globális energiapiacok ösztönzése, valamint az energiahatékonyság, a szabályozó szervek valamint a kutatás és fejlesztés terén zajló együttműködés fejlesztése, többek között a biotüzelőanyagok és a tisztább energia-technológiák kidolgozása terén;
- További előrelépést kell elérni az éghajlatváltozásra vonatkozóan 2005-ben létrehozott EU-Kína Partnerség terén, hogy erősödjön a párbeszéd az EU és Kína között az éghajlatváltozás és az energiaügy kérdéseiben. Ennek elsősorban arra kell irányulni, hogy fejlesszék és bemutassák Kínában is és az EU-ban is a „csaknem kibocsátásmentes” korszerű szén-technológiát és a tiszta szén technológiákat, az energia megtakarítás és az energiahatékonyság módszereit, a megújuló forrásból táplálkozó energiákat, ami a legfőbb energiatechnológiák költségeinek jelentős csökkenésével és kialakításuk és elterjesztésük

elősegítésével jár együtt. További cél együttműködés kialakítása Kínával az energiabiztonság terén.

- Stratégiai energiaügyi partneri kapcsolatot kell kialakítani Törökországgal, tekintettel arra, hogy egyre nagyobb szerepet játszik, mint a Kaszpi-medencéből és a közel-keleti térségből az EU-ba érkező energiaforrások tranzit útvonala;
- Teljes egészében meg kell valósítani és gondosan figyelemmel kell kísérni az Ukrajnával aláírt Egyetértési Megállapodást. Ezt abban az összefüggésben kell nézni, hogy a tervek szerint a jövőben tagja lesz annak az Energia Közösségnek, amelyben jelenleg megfigyelőként vesz részt;
- Erősíteni kell a regionális energiaügyi együttműködést, így pl. az 'Euromed energiaügyi együttműködést' és a 'Baku-kezdeményezést', amelyeknek az a célja, hogy fokozatosan közelítsenek az EU belső piacához. Fontos biztosítani az 2006. november 30-i Astanai Energiaügyi Miniszteri Konferencia (Baku-folyamat), valamint a 2007-ben sorra kerülő Euromed energiaügyi miniszteri találkozó által levont következtetések gyakorlati utánpótlását is.
- Meg kell vizsgálni új kétoldalú partnerségek kialakításának lehetőségét Katarral, valamint a karibi és a latin-amerikai országokkal, hogy fokozni lehessen az EU energiaellátásának földrajzi sokszínűségét; energiaügyi párbeszédet kell kialakítani Brazíliával, konkrétan a biotüzelőanyagokkal kapcsolatban – ezzel kapcsolatban a Bizottság 2007-ben nemzetközi biotüzelőanyag konferenciát akar szervezni, nemzetközi partnerekkel.

3.9.3. *Integrált európai energia- és fejlesztési politika: „mindenki csak nyerhet rajta”*

A magas energiaáraknak különösen a fejlődő országok látják kárát. Miközben néhány energiatermelő fejlődő ország hasznot húz a magas árakból, a többi azt tapasztalja, hogy az energia-behozatal növekvő költségei meghaladják a fejlesztési támogatások összegét¹⁹. Afrikának és más fejlődő térségeknek – de Európának is – elsődleges érdeke a diverzifikáció és az energiahatékonyság fokozása, melyek nagymértékben hozzájárulhatnak a millenniumi fejlesztési célok eléréséhez. Ezért az EU a fenntartható és biztonságos energiaellátást és -felhasználást szorgalmazó fejlődő országok elkötelezett támogatója.

¹⁹ A kőolajat importáló fejlődő országok évi 137 milliárd USA-dolláros költségével szemben a fejlesztési segély összege 84 milliárd dollár, nem beleszámítva az adósságelengedést (2005-ös adat). Lásd: "The Vulnerability of African Countries to Oil Price Shocks: Major factors and Policy Options. The Case of Oil Importing Countries". ESMAP-jelentés 308/05, Világbank, 2005. augusztus.

A fenti kötelezettségvállalás teljesítése érdekében az EU-nak a megújuló energiaforrásokra kell összpontosítania. Afrika egyedülálló lehetőséget kínál a megújuló energiaforrásokat hasznosító technológiák versenyképes bevezetésére. A költséges átviteli hálózatok építésének lépését kihagyva (ahogy ezt a mobil távközlés terén is tapasztalhattuk) képes közvetlenül áttérni a tiszta, helyi, alacsony széndioxid-kibocsátású energiaforrások és technológiák új generációjának alkalmazására. Ennek a helyzetnek csak nyertesei lehetnek: fokozódik a tiszta, megújuló forrásból származó energia térhódítása, a világ legszegényebb lakosainak egy része számára pedig elérhetővé válik a villamos energia. Különös erőfeszítésekre lesz szükség Fekete-Afrikában, a villamos energiához való hozzájutás foka ugyanis itt a legalacsonyabb a világon.

Ennek érdekében az EU élni kíván minden rendelkezésére álló eszközzel, azaz a tizedik európai fejlesztési alap, az EU és Afrika közötti, villamosenergia-termelési és -átviteli regionális infrastruktúra-fejlesztési projekteket megvalósító partnerség, az AKCS–EU energiapiaci eszköz, az EC COOPENER program és utóda nyújtotta lehetőségekkel.

Továbbá egy átfogó energiaügyi partnerségi kapcsolatot kell kialakítani Afrika és Európa között. Afrika jelentősége energiaszállítóként az elmúlt években nagy mértékben megnőtt, de az együttműködésben rejlő lehetőségek ennél jóval nagyobbak. A megindítandó párbeszédnek számos kérdést kell érintenie: az ellátás biztonságát, a technológiai ismeretek cseréjét a megújuló energiaforrások terén, az erőforrások fenntartható hasznosítását, az energiapiacok átláthatóságát és a jó kormányzás kérdését. A párbeszédet egy, a legmagasabb szinten megszervezett találkozón kellene útjára indítani

3.10. Nyomon követés és rendszeres jelentéstétel

A nyomon követés, az átláthatóság és a rendszeres jelentéstétel lényeges szerepet játszanak abban a folyamatban, amely során a hatékony európai energiapolitika lépésről lépésre felépül. E Felülvizsgálatban javasolt megközelítésmódból – világos, kötelező érvényű célok és az elérésükre a tagállamok által szabadon megválasztható intézkedés-kombinációk – nyilvánvalóan adódik az előmenetel követéséhez szükséges világos irányítás szükségessége.

A Bizottság javasolja egy **Energiapiaci Megfigyelő Hivatal** felállítását az Energiaügyi és Közlekedési Főigazgatóság égisze alatt. A hivatal feladata az európai energiaigénnyel és -ellátással kapcsolatos legfontosabb tennivalók elvégzése, azaz:

- EU-s Energiaügyi Központi adat-pontként működik, kiegészítve az olyan meglévő forrásokat, mint az Eurostat és az IEA;
- Koordinálja, a tagállamok beszámolási kötelezettségeinek megkönnyítése céljából, az Európai Energia Politika különféle EU-s okmányaihoz szolgáltatandó adatok begyűjtését;
- Bevonja a tagállamokat és az érdekelteket az adatok és az előrehaladás értékelésébe;
- Teljesítménymérési módszerek és a bevált gyakorlatok cseréje révén hatékonyan nyomon követi azt, hogy az egyes tagállamok mennyire sikeresen biztosítják, hogy az általuk alkalmazott energiaforrás-választék oly módon fejlődjön, ami hatékonyan hozzájárul az EU energiaügyi célkitűzéseinek a teljesüléséhez;
- Nyomon követi és támogatja a harmadik országokkal kötött megállapodások, egyetértési nyilatkozatok és a velük folytatott párbeszéd megvalósulását;
- Fókusz-pontul szolgál az energiaügyi tudósítók hálózata számára, hogy időben azonosítani lehessen mondani az EU energiaellátásában és infrastruktúrájában előálló esetleges elégtelenségeket. Különösen fontos lesz ez az villamos áram-termelési kapacitás valamint a gáz- és elektromos áram infrastruktúra vonatkozásában;
- Segít előkészíteni a kétévente esedékes EU Stratégiai Energetikai Felülvizsgálatot.

A Bizottság ki fogja jelölni a Hivatal konkrét feladatkörét, és 2007-ben javaslatot tesz az általa végzendő tevékenység finanszírozásának jogalapjára. Ezzel összefüggésben a Bizottság felülvizsgálja és ésszerűsíti a Bizottság és a tagállamok részéről fennálló tájékoztatási és jelentéstételi kötelezettségeket.

4. A MUNKA ELŐMOZDÍTÁSA

E stratégiai felülvizsgálat meghatározza a fenntartható, biztonságos és versenyképes energia biztosításához szükséges intézkedések sorát. Az első lépésként az Európai Tanácsnak és az Európai Parlamentnek egyértelmű döntéseket kell hoznia a stratégiai megközelítéssel kapcsolatban, és ki kell dolgozni egy cselekvési tervet, amely az EU számára ambiciózus, széles hatókörű és hosszú távú célok elérését teszi lehetővé. A jövőbeli stratégiai felülvizsgálatok elősegíthetik az EU cselekvési tervének csiszolását és frissítését a változások – legfőképpen a műszaki fejlődés, illetve az éghajlatváltozás kérdésének megoldására irányuló, összehangolt nemzetközi fellépés – figyelembevételére érdekében.

A szennyezőanyag-kibocsátás európai és világszintű csökkentésének célkitűzése elválaszthatatlan az Európai Energiapolitikától. Amennyiben az EU-nak sikerül teljesítenie az energiahatékonysággal és a megújuló energiával kapcsolatosan előterjesztett célkitűzéseket, a legjobb úton lesz az üveghatást okozó gázok kibocsátásának 2020-ig történő [] %-os csökkentése felé, és ez jó kiindulópontot lenne a kibocsátások 2050-ig történő drámai mértékű csökkentéséhez. Az azonnali határozott fellépés az importfüggőség stabilizálása felé történő előrehaladást, idejében elvégzett beruházásokat, új munkahelyeket és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák terén technológiai fölényt fog jelenteni Európa számára. Az EU ezáltal meghatározhatná egy új globális ipari forradalom menetét.

1. melléklet: A különböző villamosenergia-források előnyei és hátrányai a jelenlegi olaj-, gáz- és szénárak mellett

2. melléklet: A különböző fűtésienergia-források előnyei és hátrányai

3. melléklet: A közúti közlekedés különböző energiaforrásainak előnyei és hátrányai

A mellékletekben található szám adatok forrását a Bizottság szolgálatainak „Európai Unió energiapolitikai adatok” (EU Energy Policy Data) című munkadokumentuma²⁰ adja meg.

1. melléklet: A különböző villamosenergia-források előnyei és hátrányai

²⁰ SEC(2007) 12, internetcím: http://ec.europa.eu/energy/energy_policy/index_en.htm.

Energiaforrás	A költségbecslés során feltételezett technológia	2005-ös költség (€/MWh)	2030-ra extrapolált költség (€/MWh, 20-30 €/tCO ₂ mellett)	Üvegházhatást okozó gázok kibocsátása (kg CO ₂ eq/MWh)	Az EU-27 importfüggősége	
		Forrás: IEA			2005	2030
Földgáz	Nyitott ciklusú gázturbina	45–70	55–85	440	57%	84%
	CCGT (kombinált ciklusú gázturbina)	35–45	40–55	400		
Kőolaj	Dízélüzemű motor	70–80	80–95	550	82%	93%
Szén	PF (porítottszén-égetés a füstgáz kéntelenítésével)	30–40	45–60	800	39%	59%
	CFBC (cirkulációs fluidágyas tüzelés)	35–45	50–65	800		
	IGCC (integrált szénelgázosítós kombinált ciklus)	40–50	55–70	750		
Atomenergia	Könnyűvízes reaktor	40–45	40–45	15	Az uránérc csaknem 100%-a	
Biomassza	Biomassza-termelő üzem	25–85	25–75	30	Nincs	
Szélenergia	Szárazföldi	35–175	28–170	30		
		35–110	28–80			
	Tengeri	50–170	50–150	10		
		60–150	40–120			
Vízi energia	Nagy erőmű	25–95	25–90	20		
	Kis erőmű (<10 MW)	45–90	40–80	5		
Napenergia	Fényelektromosság	140–430	55–260	100		

2. melléklet: A különböző fűtésienergia-források előnyei és hátrányai

Energiaforrás		EU-25 piaci részesedés -az energiaforrások között	Piaci ár (€/toe)	Költség az élettartamra vetítve (€/toe)	Üvegházhatóközítő gázok kibocsátása (t CO ₂ eq/toe)
Fosszilis tüzelőanyag	Fűtőolaj	20%	525 (0,45 €/l)	300–1300	3,1
	Földgáz	33%	230–340 (20–30 €/MWh)		2,1
	Szén	1,8%	70 (100 €/tce)		4
Biomassza	Faforgács	5,7%	280	545–1300	0,4
	Pellet		540	630–1300	0,4
Villamos energia		31%	550–660 (50–60 €/MWh)	550–660	0–12
Napenergia		0,2%	/	680–2320	Igen alacson
Geotermikus energia		0,4%	/	230–1450	Igen alacson

3. melléklet: A közúti közlekedés különböző energiaforrásainak előnyei és hátrányai

	Piaci ár (€/toe)	CO ₂ -kibocsátás (t CO ₂ /toe) ²¹	Importfüggőség
			2005
Benzin és gázolaj	398–582 ²²	3,6–3,7	82%
Földgáz	230–340 (Megj.: a jármű speciális átalakítást igényel, és külön elosztóhálózat szükséges)	3,0	57%
Hazai bioüzemanyag	609–742	1,9–2,4	0%
Trópusi bioetanol	327–540	0,4	100%
Második generációs bioüzemanyag	898–1109	0,3–0,9	/

²¹ A bioüzemanyagokra vonatkozó adatokat a legolcsóbb előállítási eljárás költségeiből számítottuk.

²² Hordónként 48, illetőleg 70 dolláros olajárat feltételezve.